

TELE-HİÇLEME DAVRANIŞININ SCOPUS VERİ TABANINA DAYALI BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF PHUBBING BEHAVIOR BASED ON SCOPUS DATABASE

Hakan ÇAYALAN*
Sebahattin YILDIZ**

Öz

Çağımızın en büyük konforu sayılabilecek akıllı telefonların aynı zamanda sosyal ilişkiler için en önemli tehdit konumuna gelebildiği ile ilgili birçok farklı çalışma konusu öne çıkmaktadır. Akıllı telefonun özellikle sosyal ilişkiler için önemli bir tehdit sayıldığı tele-hiçleme davranışı bu alanda yürütülen güncel konulardan sayılabilir. Tele-hiçleme (phubbing) akıllı telefona odaklanarak karşısındakileri gözardı eden kişilerin davranışını tanımlamak üzere telefon (phone) ve küçümseme (snubbing) kelimelerinden türetilmiştir. Kavramın yönetim literatüründe daha verimli şekilde ele alınması adına mevcut çalışmaların sistematik bir analizinin ortaya koyulması gerektiği ortadadır. Bu amaçla detaylı bir kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmış, Türkçeye uyarlanan farklı ölçek türleri incelenmiş ve önemli veritabanlarından Scopus üzerinden gerçekleştirilen kapsamlı literatür taramasıyla yönetim alanında tele-hiçleme odaklı çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Scopus veri tabanında yönetim alanıyla sınırlandırılan tele-hiçleme çalışmalarına yönelik analizler sonucunda, en fazla atıf alan yazarın David ve Roberts (2017) olduğu, kavramın en sık ilişkilendirildiği kelimenin “sosyal” olduğu, tele-hiçleme çalışmalarının en yoğun şekilde yayımlandığı yılın 2024 olduğu, en fazla makale yayımlayan derginin Journal of Psychology olduğu ve kavramın en fazla ilişkilendirildiği anahtar kelimenin “akıllı telefon bağımlılığı” olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları esas alınarak kavramın boşlukları ortaya koyulmaya çalışılmış, tele-hiçleme konusunu araştırmak isteyen araştırmacılar için öneriler ortaya koyulmuştur.

Anahtar kelimeler: Tele-hiçleme, Akıllı telefon, İşletme, yönetim ve muhasebe, Bibliyometrik Analiz.

JEL Sınıflandırması: M12, M54

* Öğr. Gör. Dr., Iğdır Üniversitesi, Tuzluca MYO, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, hakancayalan@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-8333-2638

** Prof. Dr., Kafkas Üniversitesi, İİBF, İşletme ABD, syildiz@kafkas.edu.tr, ORCID NO: 0000-0001-7625-5358

How to cite this article/Atıf için: Çayalan H, Yıldız S.(2025). Tele-Hiçleme Davranışının Scopus Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Analizi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 47(3), 270-291. DOI: 10.14780/muiibd.1596123

Abstract

The fact that telephones, which can be considered as the greatest comfort of our age, can also become the most important threat to social relationships is the subject of many different studies. The phubbing behaviour, in which the phone is considered as an important threat especially for social relationships, can be counted among the current concepts carried out in this field. Phubbing is derived from the words 'phone' and 'snubbing' to describe the behaviour of people who ignore others by focusing on the phone. It is obvious that a systematic analysis of the existing studies is necessary in order to address the concept more efficiently in the management literature. For this purpose, a detailed conceptual framework was tried to be established, different types of scales adapted to Turkish were examined and a bibliometric analysis of phubbing-oriented studies in the field of management was carried out through a comprehensive literature review on Scopus, one of the important databases. The analysis of phubbing studies in the Scopus database, limited to the field of management, revealed that the most cited authors were David and Roberts (2017), the most frequently associated keyword was "social," the year with the highest number of publications on phubbing was 2024, the journal with the highest number of published articles was Journal of Psychology, and the most frequently associated key concept was "smartphone addiction." Based on the research findings, the gaps of the concept were tried to be revealed and suggestions were put forward for researchers who want to investigate phubbing.

Key concepts: Phubbing, Smartphone, Business, management and accounting, Bibliometric Analysis.

JEL Classification: M12, M54

1. Giriş

Günümüz teknolojisinin değişim hızı birçok alanda toplumsal olarak konfor vadediyor olsa da birçok olumsuzluğu da tetikleyebilmektedir. Toplum teknolojiye daha fazla bağımlı hale geldikçe, yüz yüze iletişimin kalitesi de düşebilmektedir. Bilgisayarın cebimize girmesiyle birlikte dijital çağın en önemli bağımlılıklarından biri de akıllı telefon bağımlılığı olarak öne çıkmaktadır. Literatürde telefonunu kaybetme korkusu (nomofobi) gibi farklı davranışlarla ilgili çalışmalar yürütülse de akıllı telefon bağımlılarının, karşısındaki kişilere verdikleri zararlar hakkında ilgili alanda yeterince çalışmalara rastlanmamaktadır. Bu noktada akıllı telefon ekranına odaklanarak iletişim esnasında karşısındaki kişiyi görmezden gelme davranışı sergileyenler için geliştirilen tele-hiçleme (phubbing) kavramı bu alanda yürütülen yeni konular arasında yer almaktadır. Tele-hiçleme davranışı giderek yaygınlaşmakta, duygusal refah ve kişilerarası bağlantılar üzerindeki etkisi konusunda endişeleri artırmaktadır.

"Telefon (phone)" ve "küçümseme (snubbing)" kelimelerinin birleşimi olan Phubbing, dijital çağda yaygın bir sosyal fenomen olarak, araştırmacıların ve genel halkın dikkatini çekmektedir (Yam ve İlhan, 2020). Sosyal bir ortamda birinin akıllı telefonuna odaklanarak başkasını görmezden gelme eylemi olarak tanımlanan bu davranışın, kişilerarası ilişkiler, iletişim ve psikolojik refah üzerinde önemli etkileri olduğuna dair çalışmalar yer almaktadır. Yapılan araştırmalar, birinin akıllı telefon uğruna görmezden gelme eylemi olan tele-hiçleme davranışının sosyallik, kaçışçılık ve varoluşsal tatmin gibi çeşitli faktörlerle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Örneğin, daha sosyal olan bireylerin tele-hiçlemeye girme olasılığı daha yüksekken, anlamlı bir yaşam deneyimi olanlar daha az tele-hiçleme davranışı sergileme eğilimi göstermektedir (David ve Roberts, 2022). Ek olarak, çalışmalar tele-hiçleme ile özellikle genç kadınlarda şiddetli depresyon gibi olumsuz psikolojik sonuçlar arasında bir korelasyon olduğunu göstermektedir. 25 yaşın altındaki genç kadınlarda, Aynı yaş grubundaki erkeklere göre yüksek düzeyde somatik semptomlar göstermiştir. (Garrido vd., 2024). Eğitim ortamlarında, tele-hiçleme davranışı sosyal etkileşimleri bozabilmekte ve öğretmenlerin yaşlarına

göre farklı tepkiler ortaya koymalarına sebep olabilmektedir. Öğrenci telehiçlemesine maruz kalan genç öğretmenler ders performanslarını olumsuz değerlendirirken, yaşlı öğretmenler bunu bir saygısızlık olarak görüyordu. Ancak her iki durumda da öğrenme süreci üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir (Nazir, 2020). Ayrıca, ebeveynlerin tele-hiçleme davranışı sergilemesi çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir ve onların ihmal duygularına yol açabilir. Çiftler arasındaki ilişkiler üzerinde de birçok olumsuzluğu tetiklediğine dair bir dizi çalışma bulunmaktadır (Vanden Abeele vd., 2016; McDaniel ve Radesky, 2018). Bu bulgular, tele-hiçleme davranışının ilişkiler ve ruh sağlığı üzerindeki etkisini azaltmak için farkındalık ve stratejilere olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Tele-hiçleme (phubbing) , örgüt içindeki çalışanlar ve yöneticiler için de giderek önemli bir konu haline gelmektedir. Bu davranış, hem takım içindeki iletişimi olumsuz etkileyebilmekte hem de liderlik yetkinliklerinin sorgulanmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle tele-hiçleme davranışları etkili bir yönetim için farkındalık ve müdahale gerektiren bir durumdur (Özdemir ve Erdem, 2021).

Tele-hiçleyen kişi eyleminin olumsuz etkilerinin çoğunlukla farkındadır, ancak otokontrol mekanizmasının yetersiz kullanılmasından kaynaklanan bir sorun vardır. İnsanlar, gün boyunca kendileri de tele-hiçlemeye maruz kaldıkları için bu eylemin yanlış sonuçlarının farkındadırlar. Bu nedenle, yaşanan durumun nasıl anlaşıldığını veya hissettirdiğini somut bir şekilde gözlemleyebilirler. Buradaki en önemli konu, davranışın kötüye kullanımının olumsuz etkilerini fark edip dikkate alarak hareket etmeleridir (Parmaksız, 2020).

Kavram son yıllarda ele alınmaya başlanan görece yeni çalışma konularından olmasından dolayı henüz literatürde kavramla ilgili birçok boşluk bulunduğu söylenebilir. Bu çalışma kapsamında ulusal ve uluslararası yönetim ve organizasyon literatüründe tele-hiçleme konulu çalışmaların sistematik olarak incelenerek bir düzene koyulması gelecekte bu kavramla ilgili araştırma yürütecekler için yol gösterici olabilecektir. Bu doğrultuda bu çalışma ile tele-hiçleme kavramının bibliometrik analizi gerçekleştirilmiştir.

2. Kavramsal Çerçeve

Akıllı telefonların her yerde bulunması, insanların modern toplumda birbirleriyle etkileşim kurma biçimini dönüştürmüştür. Bu cihazlar günlük yaşama giderek daha fazla entegre olurken, bunların sıklıkla sosyal etkileşimi ve bağlantıyı baltalayacak şekilde kullanıldığına dair artan bir endişe vardır. Tele-hiçleme, akıllı telefonunuz uğruna birini görmezden gelme eylemini tanımlayan bir terimdir ve genellikle sosyal etkileşimlerde ihmal ve kopukluk hissine yol açar. Dahası, çalışmalar tele-hiçlemenin ilişkilerde artan kaygıya ve azalan memnuniyete yol açabileceğini ve birçok kişiyi etkilerini azaltmanın ve daha gerçek bağlantılar kurmanın yollarını aramaya yönelttiğini göstermektedir (Parmaksız, 2020).

Bir etkileşim sırasında bireyin, fiziksel olarak yanında bulunan kişiyle iletişim kurmak yerine uzakta bulunan bir kişiyle dijital iletişim araçlarını kullanarak iletişim kurmaya çalışması, dikkat dağınıklığına neden olabilmektedir (Misra vd., 2016). Birey dikkatini yeniden kazanamadığı sürece yakınındaki insanlar yokmuş gibi davranır. Bunun yanı sıra konuşma sırasında akıllı telefonla meşgul olmak birinin kişisel algısını etkileyebilir ve insanlar karşı tarafın özellikleri hakkında önyargıya düşebilir (Walther vd.,

2008). Böyle bir durumda, kasıtlı bir eylem olmasa bile yanlış anlaşılma olasılığı yüksektir. Sonuç olarak, konuşma sırasında akıllı telefonlarını kontrol eden kişiler, akıllı telefonlarını kontrol etmeyenlere göre daha olumsuz bir izlenim bırakırlar. Tele-hiçlenen bireyler sosyal olarak reddedilmiş veya dışlanmış hissedebilirler (Silk vd., 2012). Tele-hiçleyen bireyin akıbeti de davranışı sürdürmesi halinde benzer olacak ve bulunduğu ortamda kendisi de sonunda dışlanmış hissedecektir (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018). İnsanın en temel ihtiyaçlarından olan sosyalleşme ihtiyacında tele-hiçlenen bireyler de başka ortamlara veya bireylere doğru yöneleceklerdir (Han vd., 2015).

Tele-hiçleme hakkındaki akademik literatür, konuyu birden fazla bakış açısından incelemiştir. Araştırmacılar, tele-hiçlemenin psikolojik refah, ilişki memnuniyeti ve sosyal normlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Bir çalışma, tele-hiçlemenin aidiyet ve olumlu etki duygularını azaltarak iletişim kalitesini ve ilişki memnuniyetini azaltabileceğini bulmuştur (Mantere, 2020; Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018). Psikolojik sıkıntı ve davranışsal bağımlılık ile ilişkilendirilen tele-hiçlemenin küresel bir sorun haline geldiği ve özellikle gençler arasında çok yaygın olduğu kabul edilmektedir. Tele-hiçleme sosyal edepsizlikle ilişkilerin bozulmasına sebep olmaktadır (Parmaksız, 2020).

Tele-hiçlemenin olumsuz sonuçlarından biri de akıllı telefonuyla yerli yersiz ilgilenen bireyin erteleme davranışı geliştirerek işlerinde aksaklıklara yol açması ihtimalidir. Fazla akıllı telefon kullanımı fiziksel ve psikolojik olarak kişileri olumsuz etkilemekte; stresi, kaygıyı, öfkeyi, yoksunluğu ve yorgunluğu artırarak iyi oluş halini bozmaktadır (Roberts ve David, 2016). Özellikle genç bireyler üzerine gerçekleştirilen çalışmalar akıllı telefon bağımlılığının giderek artmakta olduğunu ve akıllı telefondan uzak kaldıkları sürelerin yüksek düzeyde yoksunluklara sebep olduğu ortaya koyulmuştur (Yayan vd., 2017; Prasad vd., 2018). Ayrıca akıllı telefon bağımlılığının yüksek öğretim öğrencilerinde öğrenme süreçlerini olumsuz etkilediği bulgulanmıştır (Güler ve Sevinç, 2022). Akıllı telefonlar bilgiye ulaşma noktasında büyük imkanlar sunsa da yalnızlığı tetikleme riski dijital sosyalleşme ile dahi gerçek manada giderilememektedir. Akıllı telefonlarını kullanamadıklarında, tele-hiçleme eğilimdeki kişiler meraklı, gergin, endişeli, huzursuz, mutsuz, sinirli ve depresif olabilirler (Gökdağ, 2018). Bu bulgu, tele-hiçlemenin psikiyatrik bir risk faktörü olarak kabul edilebileceğini göstermektedir.

Tele-hiçlemenin bu olumsuz sonuçlarının kaynaklarını ele alan çalışmalarda; artan akıllı telefon kullanımı, sosyal medya bağımlılığı (Yam ve İlhan, 2020), kötü aile ve arkadaş ilişkileri (Alpaslan ve Önal, 2024; Wang vd., 2022) öne çıkarılmaktadır. Kavramı kişilik ile ele alan bir diğer çalışmada; özellikle büyük beş kişilik alt boyutları nevrotiklik ve deneyime açıklık boyutlarının sosyotelizm ile pozitif ilişkili olduğu yumuşak başlılık ve sorumluluk alt boyutları ile ise negatif ilişkili olduğu bulgulanmıştır (Parmaksız, 2021). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) yine tele-hiçlemenin kaynakları arasında sayılmaktadır (Paul vd., 2024). İş hayatının hızlı dönüşümüyle ev ortamlarına taşınan iş teknolojilerinin aile dinamikleri üzerine etkilerini araştıran bir çalışmada aile içi tele-hiçleme kaynakları arasında teknoloferans kavramını saymaktadır (McDaniel vd., 2021). Ayrıca COVID-19 pandemisinin de tele-hiçleme davranışının yükselmesine kaynaklık ettiği vurgulanmaktadır (Chakraborty vd., 2024).

Örgütsel davranış teorisi, bireylerin ve grupların iş ortamındaki tutum ve davranışlarını anlamaya yönelik sistematik bir çerçeve sunar (Robbins ve Judge, 2020). Bu teori, çalışanların motivasyonu, iletişimi, liderlik

tarzları ve örgütsel bağlılık gibi unsurları ele alarak, yönetici ve çalışan arasındaki etkileşimi açıklamaktadır. Özellikle sosyal değişim teorisi (Blau, 1964) ve lider-üye etkileşimi teorisi (LMX) (Graen ve Uhl-Bien, 1995), yöneticilerin çalışanlarla kurduğu ilişkinin, iş tatmini, örgütsel bağlılık ve verimlilik üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, yönetici phubbing davranışı, çalışanların yöneticilerinden bekledikleri sosyal etkileşim ve psikolojik güvenliğin zedelenmesine neden olabilir. Liderin çalışanla yüz yüze iletişim sırasında akıllı telefonuna odaklanması, algılanan örgütsel destek düzeyini düşürebilir ve çalışanlarda dışlanmışlık hissi yaratabilir (Roberts ve David, 2017). Ayrıca, çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışlarını olumsuz etkileyerek, iş yerinde güven ve bağlılık seviyelerinin azalmasına yol açabilir (Yasin vd., 2023). Bu nedenle, örgütsel davranış teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, yönetici phubbing davranışının, çalışanların psikolojik iyi oluşu ve örgütsel sonuçlar açısından kritik bir faktör olduğu söylenebilir.

Yönetici tele-hiçlemesi, bir çalışanın iş ortamında iletişim kurarken cihazlarıyla daha fazla meşgul olan lideri veya amirine ilişkin algısı olarak tanımlanır (Roberts ve David, 2017). Akıllı telefonuyla ilgilenen yöneticilerin çalışanların fikir ve düşüncelerine önem vermedikleri düşünülmektedir. Bu durum aktif çalışan katılımını baltalar, çalışanların kendilerini değersiz hissetmelerine sebep olur ve kariyer hedefine sahip yüksek potansiyelli çalışanların alternatif iş seçenekleri arayışına girmelerine sebep olabilir. Bir yöneticinin tele-hiçleme davranışı konuşma sırasında beklenen davranıştan sapmasına, üstlerin dikkatini astlardan uzaklaştırarak astların güvenini zedelemesine ve liderin dürüstlüğü hakkında şüpheler doğmasına sebep olmaktadır (Krishnan vd., 2014). Pakistan'da bilişim sektöründe uygulanan bir çalışmada yönetici tele-hiçlemesinin işyerinde nezaketsizliği, presenteizmi ve benlik saygısını önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir (Hasan vd., 2024). Endonezya'da yürütülen başka bir çalışmada yönetici tele-hiçlemesinin iş gören devir hızı, olumsuz işgören davranışları ile toksik liderlik ilişkisi incelenmiştir (Suryosukmono vd., 2023). Pakistan'da yürütülen başka bir çalışmada yönetici tele-hiçlemesinin organizasyona dayalı benlik saygısı ile doğrudan ilişkisinin bulunmadığı ama çalışanlar arasında sosyal dışlanma duygularını arttırdığı tespit edilmiştir (Yasin vd., 2023). İş yerinde akıllı telefon kullanımının olumsuz etkilerini araştıran başka bir çalışmada yönetici tele-hiçlemesinin takipçi katılımını ve performansını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur (Bracht vd., 2024).

Tele-hiçleme davranışı üzerine ampirik çalışma yapacak araştırmacılar için kavramın Türkçeye uyarlanmış ölçekleri incelendiğinde; dört alt boyutlu 15 maddelik genel phubbing ölçeği (GPS) ölçeği (Gavcar vd., 2023) ve özellikle yönetim alanında çalışma yürütecek araştırmacılar için, yönetici tele-hiçlemesinin örgütsel ve bireysel düzeyde etkilerini inceleyen araştırma modellerinde kullanabilecekleri, tek boyutlu ve 9 maddelik yönetici sosyotelizmi ismiyle Türkçeleştirilen ölçeklerdir (Özdemir, 2020).

3. Yöntem

Bilimin ilerlemesi zaman içinde araştırmacıların genellikle eski araştırmaları değerlendirip yeni araştırmalar yapmalarıyla olmaktadır. Yoğun olarak ele alınan popüler konularda, araştırmalar bazen belirli yönlerde yoğunlaşır ve konunun diğer yönleri keşfedilmeyi beklemektedir. Araştırma konusu ile ilgili olarak, kümeler ve boşlukların belirlenmesi bilimsel çalışmalar için çok önemlidir. Bibliyometrik analizler, bu boşlukların ortaya koyulmasında etkin yöntemlerdendir (Zupic ve Čater, 2015). Bibliyometrik çalışmalar, araştırma konusunun kavramsal, entelektüel ve sosyal değerlendirmelerini

sağlamak için yazarlık, konu, anahtar kelimeler ve önceki çalışmalara atıflar gibi çeşitli bakış açılarından istatistiksel çıkarımlar yansıtmaktadır (Bozkurt ve Çetin, 2016). Bu çalışmalarda bibliyometrik ağlar görsel göstergelerden oluşmaktadır ve nicel verileri nitel sonuçlara dönüştürmek için karmaşık bağlantılar ve düğümler kullanılmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2014). Başlık, konu, alıntılar, yazar vb. dahil olmak üzere herhangi bir alandaki bilimsel çalışmalara ilişkin meta veri unsurlarını içermektedir (İli ve Bakar, 2024). Bibliyometrik analiz, çeşitli bakış açılarıyla ele alınan bilimsel eğilimlerin yönlerini özetlemekte ve araştırmanın vurgulanmasını sağlamaktadır (Hussain vd., 2011).

Bu çalışmada uluslararası alan yazında en geniş bibliyografik veri tabanı olan Scopus'ta yayınlanan araştırmaların (makale, bildiri, kitap bölümü ve not) değerlendirilmesi yapılmıştır. Bunun nedeni Elsevier tarafından Kasım 2004'te oluşturulan Scopus veritabanının, 1996 yılından beri alıntılarının analizini yapan ve dünya çapında araştırma sağlayan bilimsel, çok disiplinli ve uluslararası alan yazılarının bibliyografik bir veri tabanı olmasından kaynaklanmaktadır (Sánchez vd., 2017). Bilimsel haritalama temelli alan yazın incelemelerinde bibliyografik veri tabanları giderek daha önemli hale gelmektedir. Veri tabanlarının özellikleri, araştırmacılara çok sayıda fırsat sunmaktadır. Scopus, bibliyografik araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri tabanıdır. Araştırmacılar, farklı konu kategorilerindeki araştırmalar için büyük veri oluşturmanın yanı sıra, büyük veri analizinden elde ettikleri veriler sayesinde kendi bilim alanlarındaki genel durumu ve eğilimleri inceleme fırsatı bulmaktadırlar (Karagöz ve Şeref, 2019). Bibliyometrik analizler, bibliyometrik yazılım araçları kullanılarak görselleştirilmektedir. VOSviewer da bu programlardandır ve ağ verilerine dayalı haritalar oluşturmakta, görselleştirmekte ve keşfetmektedir. Vosviewer araştırmacıların, dergilerin, bilimsel yayınların, kurumların, ülkelerin ve anahtar kelimelerin ağlarını oluşturmak için kullanılmaktadır. Bu yazılım, özellikle binlerce öge içeren büyük haritalarla çalışırken, bibliyometrik analiz sürecini kolaylaştırmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2019).

Bu araştırmada Scopus veri tabanındaki yayınlar başlık, özet veya anahtar kelimelerde “tele-hiçleme (phubbing)” terimlerine yer verilerek taranmıştır. Bu tarama sonucunda 431 tele-hiçleme çalışmasına ulaşılmış ve bu çalışmaların 1984-2025 yılları arasında yayınlandığı tespit edilmiştir (Odak tüm Scopus veri tabanındaki çalışmalardır). Çıkan sonuçlar ağırlıklı olarak psikoloji alanında yürütülen çalışmalardan oluşmaktadır. Sonuçlar çalışma alanı (subject area) kısmından işletme, yönetim ve muhasebe (business, management and accounting) şeklinde sınırlandırıldığında işletme, yönetim ve muhasebeyle ilgisi olmayan yayınlar elimine edilmiş ve 26 yayın analiz için uygun bulunmuştur. Bu yayınlardan 22 tanesi makale, 3 tanesi kitap bölümü ve 1 tanesi de bildiri metnidir. Daha sonra bu sonuçlara ait veriler bibliyometrik analiz için VOSviewer programına aktarılmıştır. Bu program literatürdeki çalışmaların kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak sağlamak ve araştırmacıların herhangi bir alandaki gelişmeleri görselleştirmelerine olanak tanımaktadır.

Aşağıda yer alan araştırma soruları neticesinde tele-hiçleme kavramını inceleyen eserlerin gösterdiği eğitim ortaya çıkarılacaktır:

- Yönetim ve organizasyon alanında en fazla atıf alan tele-hiçleme çalışmaları nelerdir?
- Yönetim ve organizasyon alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi yıllarda yapılmıştır?

- Yönetim ve organizasyon alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi yazarlar tarafından yapılmıştır?
- Yönetim ve organizasyon alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi dergilerde yapılmıştır?
- Yönetim ve organizasyon alanındaki tele-hiçleme çalışmalarında kavramın ilişkilendirildiği diğer değişkenler nelerdir?

4. Bulgular

Scopus veri tabanından ulaşılan çalışmalara dair veriler tablolar, grafikler ve görseller kullanılarak özetlenmiştir. Tarama yapılan başlıklara göre; yıllara, yazarlara, araştırma alanlarına, yayıncılara ilişkin tablolar sunulmuştur. VOSviewer yazılımı, tabloları desteklemek için işbirliği yapan ülkelerin anahtar kelimeler ağı ve kurumlara ilişkin ağlarını görselleştirmiştir. Yazılımda bulunan görsellerdeki renkli her bir halka, araştırmacıların ilgili kavramları tekrarlama sıklığını temsil etmektedir. Halkaların büyük olması, görseldeki ögenin fazla frekans veya sayıya sahip olduğunu yansıtmaktadır. Bu nedenle, en sık kullanılan anahtar kelime, kurum vb. bilgiler en büyük halka olarak gösterilmektedir. Tüm tartışmalı ögeler, tekrarlanma sıklığına veya frekanslarına göre gruplar halinde kümelenmekte ve tek bir renk kullanılarak sunulmaktadır. Bir öge sadece bir kümeye dahil olmamakta, aynı zamanda herhangi bir ögenin kümesinin kesişiminde bulunabilmektedir. Ögeler arasındaki bağlantıları gösteren oval çizgiler görülmektedir. İnce çizgiler zayıf bağlantıları, kalın çizgilerse güçlü bağlantıları göstermektedir (Van Eck ve Waltman, 2019).

İşletme yönetimi alanında tele-hiçleme konulu çeşitli yazarlar tarafından yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. “İşletme yönetimi alanında en fazla atıf alan tele-hiçleme davranışı çalışmaları nelerdir?” araştırma sorusunun yanıtlanması adına; Tablo 1’de gösterildiği gibi, yapılan analizler sonucunda en çok atıf alan on yazar ve yayın başlığı belirlenmiştir. İşletmede tele-hiçleme üzerine yapılan çalışmalar arasında David ve Roberts (2017) tarafından yapılan çalışmanın 152 atıfla en fazla atıf aldığı görülmüştür.

Tablo 1: İşletmede tele-hiçleme konusunda en çok atıf alan ilk on yazar ve yayın başlığı

Yazarlar	Yayın başlığı	Yıl	Atıf sayısı
David ve Roberts	Phubbed and alone: Phone snubbing, social exclusion, and attachment to social media	2017	152
Tandon, Dhir, Talwar, Kaur ve Mäntymäki	Social media induced fear of missing out (FoMO) and phubbing: Behavioural, relational and psychological outcomes	2022	78
Yousaf, Imran Rasheed, Kaur, İslam ve Dhir	The dark side of phubbing in the workplace: Investigating the role of intrinsic motivation and the use of enterprise social media (ESM) in a cross-cultural setting	2022	54
McDaniel, O’Connor ve Drouin	Work-related technofence at home and feelings of work spillover, overload, life satisfaction and job satisfaction	2021	31
Yasin, Bashir, Abele ve Bartels	Supervisor Phubbing Phenomenon in Organizations: Determinants and Impacts	2023	29
Fellesson, ve Salomonson	It takes two to interact – Service orientation, negative emotions and customer phubbing in retail service work	2020	25

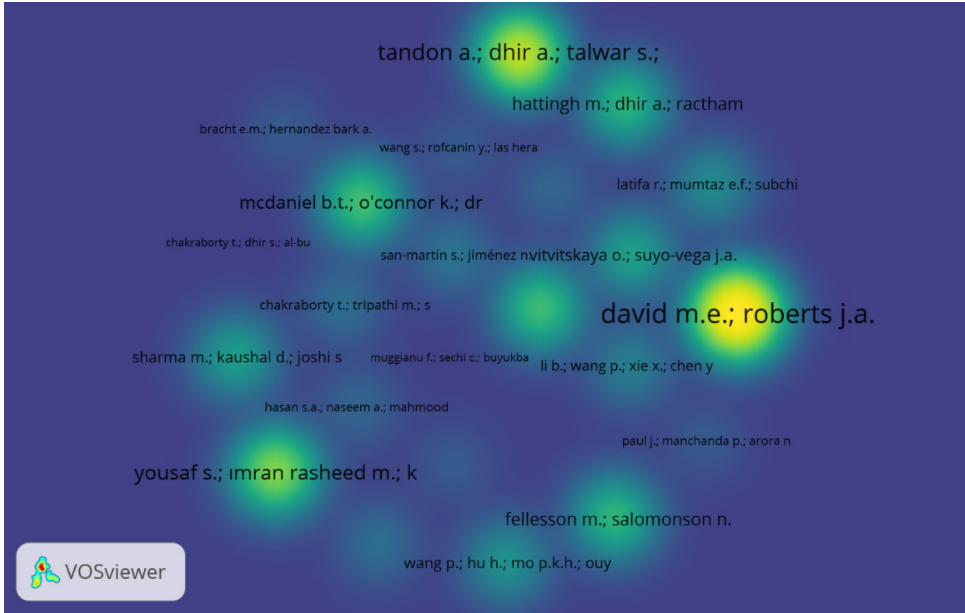
Hattingh, Dhir, Ractham, Ferraris ve Yahiaoui	Factors mediating social media-induced fear of missing out (FoMO) and social media fatigue: A comparative study among Instagram and Snapchat users	2022	24
Vitvitskaya, Suyo-Vega, Meneses-La-Riva ve Fernández-Bedoya	Behaviours and Characteristics of Digital Natives Throughout the Teaching-Learning Process: A Systematic Review of Scientific Literature from 2016 to 2021	2022	16
Sharma, Kaushal ve Joshi	Adverse effect of social media on generation Z user's behavior: Government information support as a moderating variable	2023	15
Wang, Hu, Mo, Ouyang, Geng, Zeng ve Mao	How is Father Phubbing Associated with Adolescents' Social Networking Sites Addiction? Roles of Narcissism, Need to Belong, and Loneliness	2022	11

Kaynak: Scopus veri tabanından derlenmiştir. <https://www.scopus.com>

“İşletme yönetimi alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi yazarlar tarafından yapılmıştır?” araştırma sorusu kapsamında Şekil 1’de yazarlar arasındaki bağlantılar incelenmiştir. Diğer yazarlar arasındaki ilişkileri anlamak için kümeleme analizi incelendiğinde yazarlar arasında herhangi bir kümeye rastlanmamıştır. Görselde veri noktaları seçilirken 1 veya daha fazla atıf alan belgeler seçilmiştir ve 26 belgenin tamamı analize dahil edilmiştir. Bu belgeler arasında atıf alan yazarlar arasında bağlantı bulunmamaktadır. David ve Roberts, Tandon, Dhir ve Talwar gibi yazarlar görselde daha büyük görünmektedir, bu da daha fazla atıf aldıklarını göstermektedir. Şekil 2’deki yoğunluk haritası da tele-hiçleme çalışmalarında yazarların yoğunlaştıkları yazarları görselleştirmektedir.

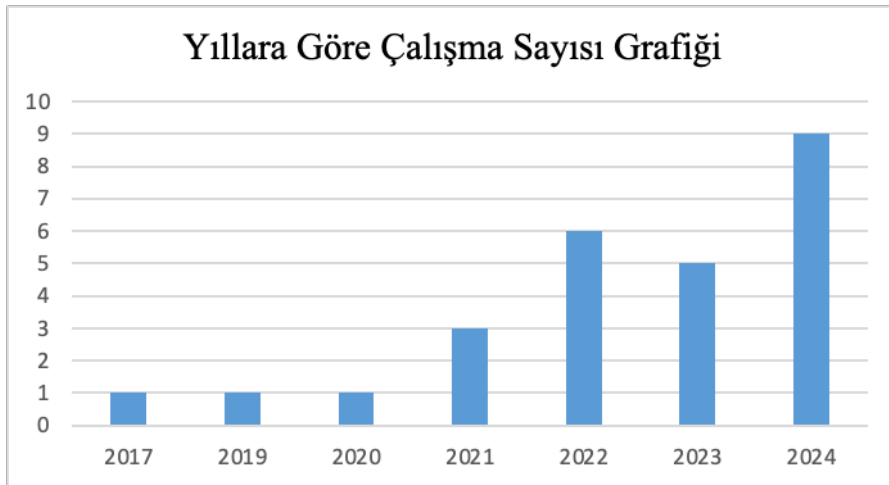

Şekil 1: Tüm Yazarların Metin Verisi Kelime Analizi

Şekil 2: Tüm Yazarların Yoğunluk Haritası

“İşletme yönetimi alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi yıllarda yapılmıştır?” araştırma sorusu kapsamında gerçekleştirilen analizlerde; işletme, yönetim ve muhasebe alanında tele-hiçleme üzerine yapılan çalışmaların 2017 yılında başladığı görülmektedir. Şekil 3'te çalışma sayısının başlangıç yılından 2024 yılına kadar dalgalandığı ve arttığı görülmektedir. Aşağıdaki grafikte daha net bir şekilde görüldüğü üzere artış, yönetim literatüründe tele-hiçleme kavramına verilen önemin yıllar içinde arttığını göstermekte ve yazarların bu konuya her geçen gün daha fazla ilgi duyduğunun altını çizmektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Tele-Hiçleme Çalışma Sayısı

Kaynak: Scopus veri tabanından derlenmiştir.

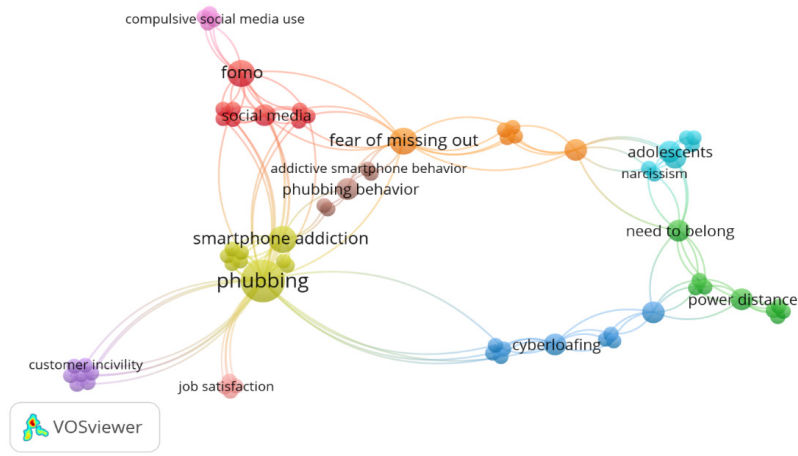
“İşletme yönetimi alanındaki tele-hiçleme çalışmaları hangi dergilerde yapılmıştır?” araştırma sorusu kapsamında Tablo 2’de tele-hiçleme makalelerini yayınlayan dergiler derlenmiştir. Tablo incelendiğinde bazı dergilerin tele-hiçleme konusunda diğerlerinden daha fazla makale yayınladığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, konu hakkında makale yayınlayan dergiler listelenmiştir. Bu dergiler arasında “Journal of Psychology” 3 makale ile en fazla makaleye sahip dergi olarak öne çıkmaktadır. Diğer dergiler aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 2: İşletme ve Yönetim alanında Tele-Hiçleme konulu makaleleri yayınlayan dergiler

Dergi İsmi	Makale Sayısı
Journal Of Psychology	3
Technological Forecasting And Social Change	2
Journal Of Retailing And Consumer Services	2
International Journal Of Business Communication	2
Trending Topics On Social Media Researches	2
Technology In Society	1
Leadership And Organization Development Journal	1
Knowledge Management Research And Practice	1
Journal Of The Association For Consumer Research	1
Journal Of Research In Interactive Marketing	1
Journal Of Management Development	1
Journal Of Global Information Management	1
Journal Of Business Research	1
International Journal Of Workplace Health Management	1
International Journal Of Business And Society	1
European Journal Of Management And Business Economics	1
Critical Issues On Changing Dynamics In Employee Relations And Workforce Diversity	1
Contributions To Management Science	1

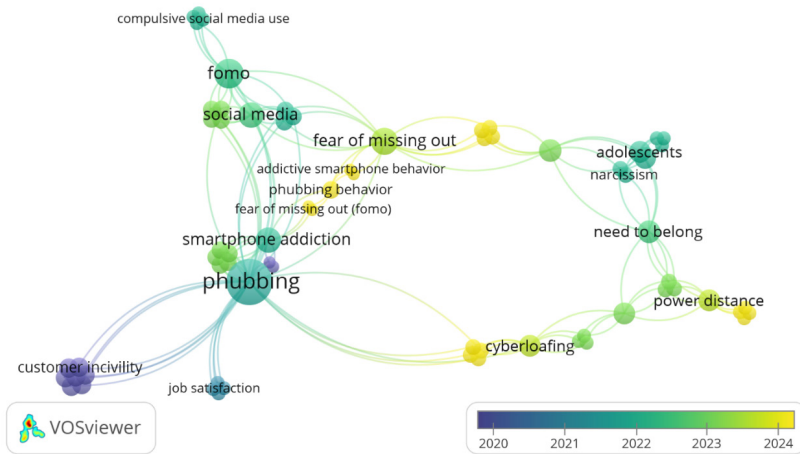
Kaynak: Scopus veri tabanından derlenmiştir.

Tele-hiçleme çalışan işletme ve yönetim araştırmacıları ve bu çalışmaları yayınlayan dergiler analiz edildikten sonra, “İşletme yönetimi alanındaki tele-hiçleme çalışmalarında kavramın ilişkilendirildiği diğer değişkenler nelerdir?” araştırma sorusu kapsamında yayınlarda sıkça geçen kelimeler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. “Gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO-fear of missing out)” ve “telefon bağımlılığı (smartphone addiction)” kelimelerinin öne çıktığı görülmektedir. İşletme ve yönetim çalışmalarında öne çıkan, bağlantı sayıları düşük olduğu için görselde görülmeyen, “kişilik (personality-1 bağlantı)”, “iş tatmini (job satisfaction-1 bağlantı)” “performans (performance-1 bağlantı) gibi kelimeler nispeten marjinal kalmaktadır. Şekil 4 incelendiğinde “iş tatmini” (job-satisfaction) kavramının daha az ilişkiye sahip olduğu ve kümelerin dışında kaldığı görülmektedir. Bu durum iş tatminine daha az ilgi duyulduğuna dair ipucu vermektedir. Ayrıca “yönetici tele-hiçlemesi (management phubbing)” konusunun da yeterli düzeyde çalışılmadığı görülebilmektedir. Kavramın daha az çalışıldığı yönetim konuları araştırmacılara tavsiye niteliğinde öne çıkarılmaktadır.

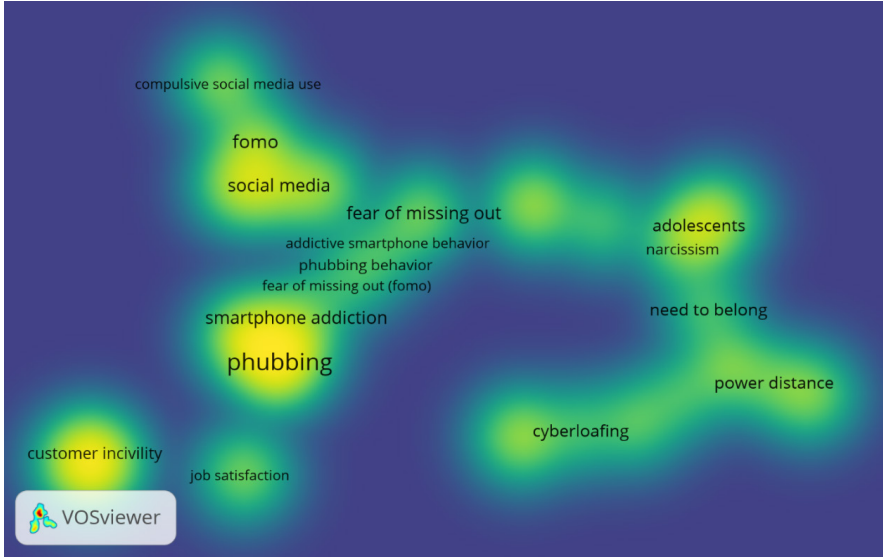
Şekil 4: Metin Verisi Kelime Analizi

Şekil 5 tele-hiçleme çalışmalarının yıllara göre dağılımını yansıtmaktadır. Özellikle sarı ve yeşil kavramlar tele-hiçleme çalışmalarının son yıllarda ilişkilendirildiği kavramları yansıtmaktadır.

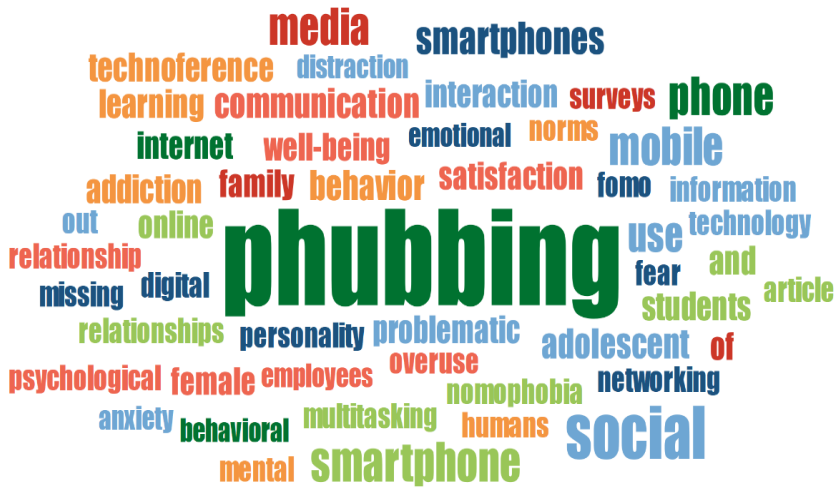
Şekil 5: Yıllara Göre Tele-Hiçleme İle Birlikte Çalışılan Konularına Dağılımı

Şekil 6 ise tele-hiçleme çalışmalarında kavramın ilişkilendirildiği kavramların tekrar sıklığına dayalı yoğunluk haritasını yansıtmaktadır. Yoğunluk haritası tele-hiçleme çalışmalarında kavramın “sosyal medya (social media)”, “müşteri nezaketsizliği (customer incivility)”, “Gelişmeleri kaçırma korkusu (FOMO-fear of missing out)” ve “ergen (adolescents)” kavramları ile daha yoğun şekilde ilişkilendirildiğini göstermektedir.

Şekil 6: Tele-Hiçleme İle İlişkilendirilen Konuların Yoğunluk Dağılımı

Şekil 7'de toplam 125 anahtar kelime içerisinde toplam bağlantısı olan 50 kelime görselde gösterilmektedir. Bu kelimeler içerisinde sosyal (social) kelime kombinasyonu toplamda 39 kez tekrarlanmıştır. Akıllı telefon (smartphone) 23 kez, iletişim (communication) 11 kez diğer kelimeler 10 ve altında tekrarlanarak kullanılmıştır. Bu anahtar kelimelerin kullanım ağırlıklarından oluşturulan kelime bulutu aşağıda şekil 7'de paylaşılmıştır. Kelimelerin buluttaki boyutu kullanım sıklığını yansıtmaktadır.

Şekil 7: Tele-hiçleme İle İlişkilendirilen Anahtar Kelimeler Kelime Bulutu

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmanın amacı tele-hiçleme üzerine yapılan çalışmaların genel bir görünümünü ortaya çıkarmaktır. Araştırma bulgularına göre tele-hiçleme çalışmalarında en fazla atıf alan yazar David ve Roberts (2017), kavramın en fazla ilişkilendirildiği kelime sosyal, tele-hiçleme çalışmalarının en fazla yayınlandığı yıl 2024, en fazla makale yayınlayan dergi Journal Of Psychology, kavramın en fazla ilişkilendirildiği anahtar kelime akıllı telefon bağımlılığı olduğu gerçekleştirilen bibliometrik analizler sonucunda bulunmuştur. Bu kavramı çalışan araştırmacılar arasında benzer konuları çalışmalarına rağmen ortak çalışma yürütme bağlamında herhangi bir bağlantıya rastlanmamıştır.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hayatımızın en önemli parçalarından biri haline gelen akıllı telefonlar günlük hayatta birçok işimizi ve iletişimimizi kolaylaştırma potansiyelleri sunduğu gibi çeşitli sosyal medya, oyun uygulamaları gibi özellikleriyle bizi gerçek hayattan alıkoyabilmektedir. Bu noktada akıllı telefonu akıllı kullanamayan bireylerin yarattığı sosyal ilişkileri baltalayan davranışlar arasında sayılan tele-hiçleme kavramı sadece bireysel düzeyde olumsuz sonuçlar doğurmamaktadır. Sosyal ortamlar olan işletmeler içinde tehdit unsuru olduğu ortadadır. Özellikle yönetici tarafından tele-hiçlenen küçümsenmiş, dışlanmış hisseden çalışanların örgüt içi sosyal ortama adaptasyonu da güçleşebilmekte, tele-hiçleme davranışının süreklilik arz ettiği durumlarda kurum içi ahenk ve bütünlükte bozulabilmektedir.

Davranış Teorisi Kapsamında Teorik Çıkarımlar

Son yıllarda, özellikle sosyal etkileşimler ve dijital medya kullanımının artmasıyla birlikte tele-hiçleme (phubbing) davranışına dair yürütülen çalışmalar da artış göstermektedir. Örgütsel davranış teorisi bağlamında tele-hiçleme (phubbing) araştırmalarının bulgularından elde edilen *teorik çıkarımlar* şunlardır (Tandon vd., 2022; McDaniel vd., 2021; Sharma vd., 2023):

Tele-Hiçleme ve İletişim

Birçok çalışma, tele-hiçleme davranışının bireyler arası iletişimde ciddi aksamalara yol açtığını ve kişilerarası bağları zayıflattığını göstermektedir. Özellikle yüz yüze yapılan etkileşimlerde, akıllı telefon kullanımının artırılması, empati eksikliğine, duygusal mesafe oluşmasına ve iletişimin kalitesizleşmesine yol açmaktadır. İnsanlar, sohbet ettikleri kişiye gösterdikleri dikkatin azalmasını, kendilerini değersiz hissetmelerine neden olarak, ilişkilerinde güven kaybına yol açabilirler. Örgütlerde özellikle yöneticilerin tele-hiçleme davranışları iletişimi zedeleyerek; çalışanların yaratıcılığını, motivasyonunu ve performansını azaltacaktır (Yasin vd., 2023).

Tele-Hiçleme ve İlişkiler

Phubbing'in, romantik ilişkilerde de olumsuz etkiler yarattığı bulunmuştur. Araştırmalar, tele-hiçleme davranışının partnerler arasında güvensizlik, kıskanma ve iletişim eksikliklerine yol açabileceğini ortaya koymuştur. Bu tür davranışların sıklığı, ilişkinin genel tatmini ve bağlanma düzeyini olumsuz etkileyebilir. Örgütlerde sergilenen tele-hiçleme davranışları sağlıklı kurum içi

ilişkiler geliştirilmesini engelleyerek çalışanların takıma veya örgüte bağlılığını, sosyal destek algısını zedeyebilmektedir (Thomé vd., 2022).

Tele-Hiçleme ve Duygusal Refah

Çeşitli çalışmalar, phubbing'in duygusal refah üzerindeki etkilerini incelemiştir. Telefonlara odaklanmanın, özellikle yalnızlık ve izolasyon hissini artırabileceği ve kişilerde düşük özsaygıya yol açabileceği bulunmuştur. Özellikle gençler arasında yapılan araştırmalarda, sosyal medyada geçirilen zamanın artmasıyla birlikte phubbing davranışının daha yaygın hale geldiği ve bunun depresyon, anksiyete gibi psikolojik sorunları tetikleyebileceği vurgulanmıştır.

Tele-Hiçleme ve İş Yeri

Yöneticiler ve çalışanlar arasındaki etkileşimde de tele-hiçleme önemli bir sorun haline gelmiştir. Yapılan çalışmalar, iş yerinde telefon kullanımı ile ilgili dikkat dağınıklığının verimliliği ve iş tatminini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Yöneticilerin, çalışanlarıyla olan etkileşimlerinde telefonlarına fazla odaklanması, ekip üyeleri tarafından daha az saygı gösterilmesine ve takım moralinin düşmesine neden olabilir. Özellikle liderlik rollerindeki kişiler, "tele-hiçleme"yi minimize ederek daha etkili iletişim kurmalı, çalışanlarıyla güven ilişkisi tesis etmelidir.

Farklı Kültürel Bağlımlar

Tele-hiçleme üzerine yapılan bazı çalışmalar, kültürel farklılıkların bu davranışa olan tutumu nasıl etkilediğini araştırmıştır. Batı kültürlerinde, kişisel alan ve bağımsızlık vurgusu, telefon kullanımını daha kabul edilebilir kılarken, doğu kültürlerinde daha kolektif bir yapı içinde sosyal etkileşime daha fazla değer verilmektedir. Bu nedenle, phubbing'in algılanışı ve etkileri kültüre göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Phubbing'in Nedenleri

Tele-hiçleme davranışının ardındaki psikolojik ve sosyal faktörler de araştırılmıştır. Araştırmalar, insanların sosyal medyada daha fazla vakit geçirmek, çevrimiçi dünyaya ilgi duymak ve dijital dünyada daha fazla onay almak gibi sebeplerle akıllı telefonlarına odaklanabildiklerini göstermektedir. Ayrıca, akıllı telefonların kolay erişilebilirliği ve sürekli bildirim alması da, bireylerin gerçek dünyadaki etkileşimlerinden kaçmasına yol açabilir.

Yönetici Pratikleri Açısından Çıkarımlar

Tele-hiçlemenin yönetici ve çalışanlar açısından *pratiğe dönük çıkarımları* ve tele-hiçleme ile mücadele etme yöntemleri arasında şunlar sayılabilir (David ve Roberts, 2017; Yasin vd., 2023; Yousaf vd., 2022);

Bireyler sosyal toplantılar sırasında akıllı telefon kullanımına ilişkin sınırlar koymaya teşvik edilir; örneğin, akıllı telefonsuz bölgeler veya cihaz kullanımı için belirlenmiş saatler uygulanır.

Ek olarak, aktif dinleme yapmak ve konuşmalarda bulunmak, etkileşimlerin kalitesini önemli ölçüde artırabilir, daha derin bağlantılar ve daha büyük bir aidiyet duygusu sağlayabilir.

Otokontrol ve irade güçlendirici faaliyetler desteklenmelidir.

Uygulamalar ile çok gerekli olmayan işlevlerin sınırlandırılması da faydalı olabilir.

Değerler eğitimi ile kazandırılacak empati duygusu tele-hiçleme davranış eğilimlerinin azaltılmasında etkili olabilir.

Sosyal yaşamında doygunluğu yakalayan bireyler için akıllı telefona ilgi azalacak ve sanal alternatifler yerine sosyal yaşamla bütünleşerek tele-hiçleme davranış problemlerinden kurtulabilecektir.

Hem yöneticiler hem de çalışanlar için özellikle yüz yüze etkileşimlerde akıllı telefonları kapalı tutmak, dijital detoks uygulamaları ve sosyal etkileşimler için zaman sınırlamaları oluşturmak olabilir.

Ayrıca, yöneticilerin, liderlerin ve çalışanların daha dikkatli bir şekilde dijital araçları kullanarak, iş yerinde daha etkili bir iletişim ortamı yaratmaları gerekmektedir.

Kısıtlar ve Araştırmacılara Öneriler

Bu çalışma uygulandığı zaman dilimindeki (1984-2025) mevcut çalışmalara dair bilgilere dayanmaktadır. İlerleyen yıllarda ilgili veri tabanlarında kavramlara dair taramalar neticesinde daha çok çalışmaya ulaşılması muhtemeldir. Bu durum araştırmanın zaman kısıtını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın tek bir veri tabanı üzerinde (Scopus) yoğunlaşarak uygulanması da başka bir araştırma kısıtını oluşturmaktadır. Scopus'un tercihinde Web of Science veri tabanına göre daha geniş güvenilir; Google scholar'a göre daha güvenilir ve kaliteli yayınlara dayanan veri sağlama kapasitesi gibi avantajları göz önünde bulundurulmuştur. Diğer veri tabanlarının kullanılması (web of science, ebscohost, google academic vb.) çalışmanın kapsamını daha da genişletebilir. İşletme, yönetim ve muhasebe alanındaki tele-hiçleme (phubbing) çalışma sayılarının az olması da temalandırmada bu çalışmayı kısıtlayan unsurlar arasında sayılabilir.

İşletmeler, yönetici çalışan ilişkileri ve örgütsel davranış alanında önemli bir konu olarak değerlendirilen tele-hiçleme davranışı ile ilgili literatürde önemli boşluklar bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında hem bu boşlukların tespiti, hem de araştırmacıların tele-hiçleme konusunda çalışmalar yapmasının teşviki için kavramın bibliometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizlerde en önemli veri tabanlarından scopus veri tabanı üzerinden ulaşılan makaleler ele alınıp farklı yönlerden ele alınmıştır. Tele-hiçleme konulu çalışmaları yayınlayan dergiler incelenerek tele-hiçleme çalışacak araştırmacılara çalışmalarını yayınlayabilecekleri dergiler hakkında öneriler ortaya koyulmuştur. Metin verisi kelime analizleri tele-hiçleme kavramının literatürde ilişkilendirildiği konuları ortaya koymasıyla kıymetlidir. Bu konular üzerine gerçekleştirilen incelemelerle kavramın çalışılacağı özgün literatür boşluklarına dair çıkarımlar ortaya koyabilmektedir. Anahtar kelimeler üzerinden

gerçekleştirilen analizlerle kavramın ilişkilendirildiği farklı araştırma konuları incelenmiş ve kavramın literatürdeki boşluklarının ortaya koyulması adına mevcut çalışmalar derlenmiştir.

Tele-hiçleme konusunun iş ortamlarında etkilerine yönelik çalışmalarında çeşitlendirilmesi kavrama dair boşlukların doldurulması adına önemli katkılar sunabilecektir. Yönetim literatüründeki çalışmalarında ağırlıklı olarak bireysel düzeyde yürütüldüğü göze çarpmaktadır. Araştırmacılara örgütsel düzeyde yürütülecek yönetici tele-hiçlemesinin etik iklim algısına, örgütsel bağlılığa veya örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkisini ortaya koyan araştırma modelleri önerilebilir. Ayrıca analizler sonucunda kavramın iş tatmini, kişilik ve performans konularıyla 1'er kez çalışıldığı ortaya koyulduğundan bu kavramların da çeşitli araştırma modellerinde yer alabileceği söylenebilir. Kavramın kişilik kavramı ile birlikte ele alındığı psikoloji alanında yürütülmüş birçok çalışmaya rastlansa da, yönetim literatüründe kişilik ve tele-hiçleme kavramlarına dair boşluklar bulunduğu söylenebilir. Özellikle insan kaynakları perspektifiyle tele-hiçleme eğilimi yüksek kişilik türlerinin tespiti teknoloji yoğun pozisyonlara personel seçiminde yol gösterici olabilir. Kavramın iş tatmini ve çalışan performansı ile birlikte ilişkilendirildiği bir çalışmaya Scopus veri tabanındaki yönetim literatüründe rastlanamasa da Roberts ve David (2020)'nin çalışması bu hususta örnek teşkil etmektedir. Bu çalışma dışında iş tatminine değinen yönetici tele-hiçleme çalışmalarında iş tatminine dair ampirik çıkarımlara ulaşılamamıştır. İş tatmininden bağımsız şekilde çalışan performansı ile lider tele-hiçlemesi arasındaki etkileşimi ampirik olarak yansıtan ulaşılabilen diğer çalışma ise Xu ve arkadaşlarının (2022) çalışmasıdır.

Tele-hiçleme üzerine ampirik çalışma yapacak araştırmacılar için kavramın kültürel bağlamda geliştirilmiş veya Türkçeye uyarlanmış ölçeklere ihtiyaç vardır. Özellikle örgüt içerisinde hem yönetici tele-hiçleme davranışı, hem çalışan tele-hiçleme davranışı, hem de takım içerisinde tele-hiçleme davranışı şeklinde ölçekler geliştirilmelidir. Bu şekilde Türkiye bağlamına özgü tele-hiçleme davranışlarının olumsuz çıktıları (ardılları) üzerine ampirik çalışmalar yürütülebilir.

Genel olarak, tele-hiçleme (phubbing) üzerine yapılan çalışmalar, bu davranışın sosyal ilişkiler, iş verimliliği, psikolojik sağlık ve kişilerarası iletişim üzerinde geniş çaplı olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir. Bu nedenle, bireylerin ve özellikle yöneticilerin, akıllı telefon kullanım alışkanlıklarına dikkat etmeleri, yüz yüze etkileşimi ön planda tutmaları ve dijital bağımlılıkla mücadele etmeleri büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Alpaslan, D. T., ve Önal, N. (2024). Investigation of High School Students'exposure to Phubbing Behavior. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 14(2), 244-259.
- Bozkurt, Ö. Ç., ve Çetin, A. (2016). Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(2), 229 – 263.
- Bracht, E. M., Hernandez Bark, A. S., She, Z., Van Dick, R., ve Junker, N. M. (2024). The downside of phones at work: exploring negative relationships between leader phubbing and follower engagement/performance. *Leadership ve Organization Development Journal*, 45(1), 82-93.

- Chakraborty, T., Dhir, S., Al-Busaidi, A. S., ve Dwivedi, Y. K. (2024). Can Remote Work Be Adopted When Phubbing and Cyber Loafing Behavior Are on the Rise?. *Journal of Global Information Management (JGIM)*, 32(1), 1-25.
- Chotpitayasunondh, V., ve Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9-18. doi:10.1016/j.chb.2016.05.018.
- David, M. E., ve Roberts, J. A. (2017). Phubbed and alone: Phone snubbing, social exclusion, and attachment to social media. *Journal of the Association for Consumer Research*, 2(2), 155-163.
- Fellesson, M., ve Salomonson, N. (2020). It takes two to interact–Service orientation, negative emotions and customer phubbing in retail service work. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 54, 102050.
- Garrido, E. C., Delgado, S. C., ve Esteban, P. G. (2024). Phubbing and its impact on the individual’s psychological well-being. *Acta Psychologica*, 248, 104388.
- Gavcar, E. G., Büber, A., Balkıs, M., ve Şimşek, Ç. (2023). The psychometric properties of the general phubbing scale in adolescents. *Pamukkale Medical Journal*, 16(3), 392-403.
- Gökdağ, R. (2018). Which One Has Priority in Interpersonal Communication? Individual or Mobile Phone. (Ed. Oze, N.). *Public Relations ve Communication Studies*, (9-20). London: IJOPEC Publication.
- Graen, G. B., & Uhl-Bien, M. (1995). Relationship-based approach to leadership: Development of leader-member exchange (LMX) theory of leadership over 25 years: Applying a multi-level multi-domain perspective. *The leadership quarterly*, 6(2), 219-247.
- Güler, Ç., ve Sevinç, S. (2022). Tele-Hiçleme (Phubbing) Davranışına Maruz Kalmanın Öğrenme-Öğretme Süreçlerine Etkilerine İlişkin Algılar. *Ege Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 6(1), 77-89.
- Han, S., Min, J. ve Lee, H. (2015). Antecedents of social presence and gratification of social connection needs in SNS: A study of Twitter users and their mobile and non-mobile usage. *International Journal of Information Management*, 35(4), 459-471.
- Hasan, S. A., Naseem, A., Mahmood, M., Sajjad, Z., ve Mirza, M. Z. (2024). Impact of supervisor phubbing on workplace incivility and workplace presenteeism: mediation and moderation effect of self-esteem and power distance. *Journal of Management Development*, 43(1), 68-86.
- Hattingh, M., Dhir, A., Ractham, P., Ferraris, A., ve Yahiaoui, D. (2022). Factors mediating social media-induced fear of missing out (FoMO) and social media fatigue: A comparative study among Instagram and Snapchat users. *Technological Forecasting and Social Change*, 185, 122099.
- Hussain, A., Fatima, N., ve Kumar, D. (2011). Bibliometric analysis of the ‘electronic library’ journal (2000-2010). *Webology*, 8(1), 1-11.
- İli, B., ve Bakar, H. (2024). Veri Gazeteciliğine Yönelik Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 11(2), 607-626.
- Karagöz, B., ve Şeref, İ. (2019). Değerler eğitimi dergisi’nin bibliyometrik profili (2009-2018). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(37), 219-246.
- Krishnan, A., Kurtzberg, T.R. ve Naquin, C.E., (2014). The curse of the smartphone: Electronic multitasking in negotiations. *Negotiation Journal*, 30(2), pp.191-208.
- Mantere, E. (2020). What Smartphones, Ethnomethodology, and Bystander Inaccessibility Can Teach Us About Better Design? In: Loizides, F., Winckler, M., Chatterjee, U., Abdelnour-Nocera, J. and Parmaxi, A. (eds.) *Human Computer Interaction and Emerging Technologies: Adjunct Proceedings from the INTERACT 2019 Workshops*. Pp. 91–100. Cardiff: Cardiff University Press. DOI: <https://doi.org/10.18573/book3.k>. License: CC-BY 4.0.

- McDaniel, B.T., ve Radesky, J.S. (2018). Technoference: Parent distraction with technology and associations with child behavior problems. *Child Development*, 89(1), 100-109. <https://doi.org/10.1111/cdev.12822>.
- McDaniel, B. T., O'Connor, K., ve Drouin, M. (2021). Work-related technoference at home and feelings of work spillover, overload, life satisfaction and job satisfaction. *International Journal of Workplace Health Management*, 14(5), 526-541.
- Misra, S., Cheng, L., Genevie, J. ve Yuan, M. (2016). The iphone effect: The quality of inperson social interactions in the presence of mobile devices. *Environment and Behavior*, 48(2), 275-298.
- Nazir, T. (2020). Impact of classroom phubbing on teachers who face phubbing during lectures. *Psychology Research on Education and Social Sciences*, 1(1), 41-47.
- Özdemir, S. (2020). Yönetici Sosyotelizmi (Phubbing): Bir Ölçek Uyarlama Çalışması. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 134-145.
- Özdemir, S., ve Erdem, R. (2021). Yönetici nezaketsizliği sosyal dışlanmayı nasıl etkiler: Yönetici sosyotelizmi ve yöneticiye güvenin rolü. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 6(14), 103-116.
- Parmaksız, İ. (2020). İletişimde ve ilişkilerde phubbing. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(2), 359-372.
- Parmaksız, İ. (2021). Relationships between phubbing and the five factor personality traits. *Kastamonu Education Journal*, 29(4), 32-42.
- Paul, J., Manchanda, P., Arora, N., ve Aggarwal, A. (2024). "I can't look at you while talking!"-fear of missing out and smartphone addiction as predictors of consumer's phubbing behavior. *Journal of Research in Interactive Marketing*, 18(4), 666-687.
- Prasad, S., Harshe, D., Kaur, N., Jangannavar, S., Srivastava, A., Achanta, U., Khan, S. ve Harshe, G.A (2018). Study of magnitude and psychological correlates of smartphone use in medical students: A pilot study with a novel telemetric approach. *Indian journal of psychological medicine, Indian J. Psychol. Med.*, 40(5), 468-475.
- Robbins, S. P., & Judge, T. (2020). *Örgütsel Davranışın Temelleri*. İnci Erdem Artan ve Gül Eser (14. Baskıdan Çev.), Nobel Yayıncılık.
- Roberts, J. A., ve David, M.E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134-141.
- Roberts, J. A. ve David, M.E., (2017). Put down your phone and listen to me: How boss phubbing undermines the psychological conditions necessary for employee engagement. *Computers in Human Behavior*, 75, 206-217.
- Roberts, J. A., ve David, M. E. (2020). Boss phubbing, trust, job satisfaction and employee performance. *Personality and Individual Differences*, 155, 109702.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2022). Partner phubbing and relationship satisfaction through the lens of social allergy theory. *Personality and Individual Differences*, 195, 111676.
- Sánchez, A. D., Del Río, M. D. L. C., & García, J. Á. (2017). Bibliometric analysis of publications on wine tourism in the databases Scopus and WoS. *European Research on Management and Business Economics*, 23(1), 8-15.
- Sharma, M., Kaushal, D., ve Joshi, S. (2023). Adverse effect of social media on generation Z user's behavior: Government information support as a moderating variable. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 72, 103256.
- Silk, J.S., Stroud, L.R., Siegle, G.J., Dahl, R.E., Lee, K.H. ve Nelson, E.E. (2012). Peer acceptance and rejection through the eyes of youth: pupillary, eye tracking and ecological data from the Chatroom Interact task. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 7(1), 93-105. doi:10.1093/scan/nsr044

- Suryosukmono, G., Sahono, B., Daulay, M. Y. I., Hayadi, I., ve Afandy, C. (2023). Uncovering The Dark Side Of Leadership: Consequences Of Toxic Leadership On Turnover Intention With phubbing As Moderation. *International Journal of Business and Society*, 24(3), 886-904.
- Tandon, A., Dhir, A., Talwar, S., Kaur, P., ve Mäntymäki, M. (2022). Social media induced fear of missing out (FoMO) and phubbing: Behavioural, relational and psychological outcomes. *Technological Forecasting and Social Change*, 174, 121149.
- Thomé, S., Allard, K., Gunnarsson, M., Martinsson, P., Larsman, P., ve Spante, M. (2022). Phubbing at work: Mobile phone behavior in social contexts at the workplace and associations with the psychosocial work environment. In *15th Congress of European Academy of Occupational Health Psychology*, 6-8 juli, Bordeaux France (pp. 589-589).
- Walther, J.B., Van Der Heide, B., Kim, S. Y., Westerman, D. ve Tong, S. T. (2008). The role of friends' appearance and behaviour and evaluations of individuals on Facebook: are we known by the company we keep? *Human Communication Research*, 34(1), 28-49.
- Wang, P., Hu, H., Mo, P. K., Ouyang, M., Geng, J., Zeng, P., ve Mao, N. (2022). How is father phubbing associated with adolescents' social networking sites addiction? Roles of narcissism, need to belong, and loneliness. *The Journal of Psychology*, 156(5), 331-348.
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2014). Visualizing Bibliometric Networks. In Y. Ding, R. Rousseau, ve D. Wolfram (Eds.), *Measuring Scholarly Impact: Methods and Practice* (pp. 285-320). New York: Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-10377-8_13.
- Van Eck, N.J. ve Waltman, L. (2019). *VOSviewer Manual*. Universiteit Leiden, Leiden.
- Vanden Abeele, M.M.P., Antheunis, M.L. ve Schouten, A.P. (2016). The effect of mobile messaging during a conversation on impression formation and interaction quality. *Computers in Human Behavior*, 62, 562-569. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.04>.
- Vitvitskaya, O., Suyo-Vega, J. A., Meneses-La-Riva, M. E., ve Fernández-Bedoya, V. H. (2022). Behaviours and characteristics of digital natives throughout the teaching-learning process: a systematic review of scientific literature from 2016 to 2021. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 11(3), 38-49.
- Xu, T., Wang, T., ve Duan, J. (2022). Leader phubbing and employee job performance: the effect of need for social approval. *Psychology Research and Behavior Management*, 15, 2303-2314.
- Yam, F. C. ve İlhan, T. (2020). Modern çağın bütünsel teknolojik bağımlılığı: Phubbing. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(1), 1-1.
- Yasin, R. M., Bashir, S., Vanden Abeele, M. M. P., ve Bartels, J. (2023). Supervisor phubbing phenomenon in organizations: Determinants and impacts. *International Journal of Business Communication*, 60(1), 150-172.
- Yayan, E.H., Arikan, D., Saban, F., Gürarlan Baş, N. ve Özel Özcan, Ö. (2017). Examination of the correlation between internet addiction and social phobia in adolescents. *Western Journal of Nursing Research*, 39(9), 1240-1254.
- Yousaf, S., Rasheed, M. I., Kaur, P., Islam, N., ve Dhir, A. (2022). The dark side of phubbing in the workplace: Investigating the role of intrinsic motivation and the use of enterprise social media (ESM) in a cross-cultural setting. *Journal of Business Research*, 143, 81-93.
- Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429 - 472.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF PHUBBING BEHAVIOR BASED ON SCOPUS DATABASE

Hakan ÇAYALAN*
Sebahattin YILDIZ**

The rapid evolution of technology has profoundly reshaped modern society, introducing conveniences that enhance daily life while also precipitating significant challenges. Among the most pressing issues is the widespread phenomenon of “phubbing,” a term derived from “phone” and “snubbing.” Phubbing refers to ignoring someone during a face-to-face interaction by focusing on a smartphone. This behavior, prevalent in personal, social, and professional settings, has drawn increasing attention due to its detrimental effects on communication, emotional well-being, and workplace dynamics.

Phubbing has emerged as a pervasive behavior across diverse social contexts, disrupting interpersonal relationships and diminishing the quality of communication. Studies have highlighted its association with various psychological and behavioral traits. For instance, individuals with high sociability levels or tendencies toward escapism are more likely to engage in phubbing. Conversely, those who derive meaning and satisfaction from their lives are less prone to exhibit such behavior (David ve Roberts, 2022).

Phubbing has significant implications for emotional well-being. Research indicates that it fosters feelings of neglect, loneliness, and isolation, particularly among vulnerable groups such as young women, who are more susceptible to severe depression when exposed to such behaviors (Garrido et al., 2024). Additionally, parental phubbing has been linked to adverse effects on children’s emotional development, reinforcing feelings of neglect and reducing parent-child bonding.

In romantic relationships, phubbing often leads to emotional dissatisfaction and reduced intimacy. It fosters insecurities, jealousy, and miscommunication, ultimately eroding trust and connection between partners (Vanden Abeele et al., 2016; McDaniel ve Radesky, 2018). Moreover, educational environments are not immune to this phenomenon. While older teachers saw student phubbing as

---

* Lecturer Dr., Iğdır University, Tuzluca MYO, Office Services and Secretarial Department, hakancayalan@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-8333-2638

** Prof. Dr., Kafkas University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Business Administration, syildiz@kafkas.edu.tr, ORCID NO: 0000-0001-7625-5358

rude, younger teachers assessed their performance in the classroom adversely. Nonetheless, it was discovered to affect the learning process in both situations. (Nazir, 2020).

Phubbing has gained recognition as a critical issue in professional environments, particularly in managerial contexts. Managerial phubbing, defined as a leader's or supervisor's tendency to prioritize smartphone usage over employee interactions, has been shown to undermine workplace dynamics. Employees perceive managers who exhibit phubbing behaviors as less engaged, respectful, and trustworthy, leading to reduced morale and productivity (Krishnan et al., 2014).

Recent studies emphasize the negative implications of managerial phubbing on employee well-being and organizational outcomes. For instance, research in Pakistan's IT sector revealed that managerial phubbing contributes to workplace incivility, presenteeism, and reduced self-esteem (Hasan et al., 2024). Similarly, studies conducted in Indonesia highlighted its correlation with employee turnover and toxic leadership practices (Suryosukmono et al., 2023). Furthermore, the sense of social exclusion experienced by employees subjected to managerial phubbing can diminish their organizational commitment and engagement (Yasin et al., 2023).

A bibliometric analysis of 431 publications from the Scopus database provides valuable insights into the academic discourse surrounding phubbing. While the majority of studies originate from the field of psychology, research within the business, management, and accounting domains remains relatively limited. Among the 26 relevant publications analyzed, David and Roberts' (2017) study emerged as the most cited, reflecting its foundational role in this area.

Phubbing research in business and management gained traction in 2017 and has shown a steady increase in publication volume, peaking in 2024. This trend underscores the growing recognition of phubbing's impact on organizational behavior and workplace dynamics. Journals such as the *Journal of Psychology* have played a pivotal role in disseminating research findings, with keywords like "smartphone addiction" and "social" dominating the discourse.

The use of VOSviewer software enabled researchers to visualize trends in phubbing studies, highlighting prominent authors, keywords, and institutional connections. Larger circles in the visualization denote frequently occurring elements, while thinner lines indicate weaker associations. Notably, no citation-based connections were identified among authors, reflecting a fragmented research landscape.

Broader Implications of Phubbing;

1. **Interpersonal Communication:**** Phubbing compromises the quality of face-to-face communication by reducing empathy and emotional engagement. Individuals subjected to phubbing often feel undervalued, leading to weakened trust and relational bonds.
2. **Emotional Well-being:**** Persistent phubbing exacerbates psychological issues, including depression, anxiety, and low self-esteem. This behavior fosters feelings of isolation, particularly among individuals already struggling with emotional vulnerabilities.

3. **Workplace Productivity:**** In professional settings, phubbing disrupts team cohesion and undermines effective communication. Managers who exhibit phubbing behaviors are perceived as disengaged, eroding employee confidence and motivation.

4. **Cultural Dimensions:**** Cultural norms influence perceptions of phubbing, with collectivist societies viewing it as more disruptive compared to individualistic cultures that emphasize personal autonomy and digital engagement.

Given its adverse effects, researchers and practitioners have proposed several strategies to combat phubbing:

- Establishing phone-free zones and designated device-free times in social and professional settings.
- Encouraging active listening and meaningful engagement during conversations to enhance relational quality.
- Promoting digital well-being through self-regulation, mindfulness, and reduced screen time.
- Using applications to monitor and limit unnecessary phone usage.
- Fostering fulfilling offline experiences to reduce dependency on digital interactions.

Despite the growing body of literature, significant gaps remain in phubbing research, particularly in managerial contexts. Future studies could explore the impact of managerial phubbing on constructs such as ethical climate, organizational citizenship behavior, and employee performance. Additionally, integrating variables like performance, personality traits, and job satisfaction into research models could provide deeper insights into the multifaceted nature of phubbing.

In Turkey, phubbing scales such as the General Phubbing Scale (GPS) and “Managerial Societelism” offer valuable tools for examining its organizational and individual impacts. Empirical studies focusing on the Turkish cultural and organizational context could enrich the global understanding of phubbing’s dynamics.

Phubbing is a widespread phenomenon with far-reaching implications for interpersonal relationships, psychological health, and organizational dynamics. As digital dependency continues to grow, addressing phubbing requires a multifaceted approach that combines awareness, education, and behavioral interventions. By fostering meaningful interactions and reducing reliance on digital devices, individuals and organizations can mitigate the adverse effects of phubbing, ultimately promoting healthier and more productive environments.